

CPS^{rbc}/RWB^{bhg}

Réf : CPS^{rbc}/ Advies 29 (16-06-2009)

Advies nr. 29

MEMORANDUM VAN DE RAAD VOOR HET WETENSCHAPSBELEID VAN HET BRUSSELS HOOFSTEDELIJK GEWEST

Brussel, Hoofdstad van Kennis.

Conform artikel 4 §1, 2° lid van de Ordonnantie van 10 februari 2000 (B.S. 16.03.2000) houdende de oprichting van de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, achtte de raad het tijdens zijn plenaire vergadering van 18 maart 2009 noodzakelijk om op eigen initiatief dit advies uit te brengen.

Dit advies werd voorbereid door de Werkgroep « Future prospects of the regional science policy » van de RWB^{BHG} onder het voorzitterschap van Olivier Witmeur, Voorzitter ook van de RWB^{BHG}. Het werd op 16 juni 2009 door de Raad goedgekeurd.

De werkgroep was samengesteld uit Camphyn Viviane, de Kerchove Floriane, Distelmans Anouk, Lefebvre Isabelle, Masson Annick, May Claude, De Pauw Pieter, Dehan Xavier, Deleu Jeroen, Lardinois Christian, Scuvie Fabian, Vanhove Nicolas, Van Snick Paul, Verhasselt Peter, Witmeur Olivier & Wyns Lode. De werkgroep kwam bijeen op 29 april, 14 mei & 28 mei 2009.

**BLADZIJDEN 2 TOT EN MET 11 VAN DIT ADVIES VORMEN HET DOCUMENT DAT DE RAAD HEEFT VOORGELEGD AAN
DE POLITIEKE GEVOLMAGTIGDEN VAN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST.**

MEMORANDUM VAN DE RAAD VOOR HET WETENSCHAPSBELEID VAN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

Brussel, Hoofdstad van Kennis.

16 juni 2009

SAMENVATTING

In het licht van de economische en sociale uitdagingen zou de prioriteit van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest moeten liggen bij het creëren van banen voor de Brusselaars. Onderzoek en innovatie staan te zelden centraal in het gewestelijke debat, terwijl ze toch een belangrijk potentieel inhouden voor werkgelegenheid en de algemene dynamiek van de gewestelijke ontwikkeling. Onder invloed van de kenniseconomie, de open innovatie en gezien het uitzonderlijke wetenschappelijke potentieel van het Gewest zou een ambitieus beleid op het gebied van onderzoek en innovatie enerzijds bijdragen tot de rechtstreekse en onrechtstreekse totstandbrenging van nieuwe activiteiten en dus arbeidsplaatsen in Brussel, en anderzijds tot het uitvoeren van een beleid dat aangepast is aan de specifieke kenmerken van het stadsgewest om de levenskwaliteit van de Brusselaars te verbeteren.

ENKELE VASTSTELLINGEN EN OPPORTUNITEITEN

- Brussel beschikt over een uitzonderlijk potentieel met:
 - een belangrijke concentratie van ondernemingen die actief zijn in onderzoek en die samen goed zijn voor meer dan 10% van de werkgelegenheid in de privé-sector in Brussel,
 - uitstekende hogeronderwijsinstellingen,
 - talrijke ziekenhuiscentra,
 - sectorale centra,
 - een zeer grote aanwezigheid van studenten in het hoger onderwijs, die van Brussel de grootste studentenstad van het land maken.
- Brussel wordt gekenmerkt door een diensteneconomie, die een ideale groeibasis vormt om de kenniseconomie te gelde te maken.
- Het gewestelijke wetenschapsbeleid is steeds meer gestructureerd, maar lijdt onder beperkingen qua middelen en grondgebied van een stadsgewest.
- Dankzij de specifieke kenmerken van Brussel op het stuk van de veelheid aan actoren, hun nabijheid, de internationale context, de rol van hoofdstad en de opening van de gewestelijke economie, is de stad ideaal geplaatst om te passen binnen de dynamiek van de open innovatie.
- Het Europese voorzitterschap van de Raad Onderzoek in 2010 biedt Brussel de mogelijkheid om de doeltreffendheid van de steun aan onderzoek en innovatie te verbeteren, zowel op gewestelijk niveau als op het niveau van de samenwerking tussen de verschillende actoren.

Samengevat kan de situatie van Brussel als volgt worden geanalyseerd:

<p>STERKE PUNTEN:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De beschikbaarheid van hooggekwalificeerd personeel • Een zeer rijk academisch weefsel • Een zeer goed ontwikkelde ICT- en gezondheidszorgsector • De nabijheid van alle actoren • De internationale uitstraling door de positie van Europese hoofdstad • Een steeds beter gestructureerd gewestelijk beleid 	<p>ZWAKKE PUNTEN:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De vele bevoegdheden en de omvang van het gewestelijke grondgebied • Het beperkte budget • Het relatieve gebrek aan integratie van de middelen • Geen gelijke toegang tot de kenniseconomie voor alle Brusselaars
<p>KANSEN:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De kennismaatschappij sluit zeer goed aan bij het stedelijke weefsel en bij de diensteneconomie • Mogelijke ontwikkelingen in ICT, gezondheid en milieu • Het hefboomeffect van het partnerschapsbeleid • Het EU-voorzitterschap 2010 	<p>BEDREIGINGEN:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De concurrentie tussen de gewesten

DRIE PRIORITEITEN

De RWB stelt voor een meer specifiek beleid te voeren en niet mee te stappen in de logica van concurrentie tussen de gewesten. Hij stelt voor om van Brussel de Hoofdstad van Kennis te maken door het gewestelijke beleid te organiseren rond drie hoofdlijnen:

1. De structureringsinspanningen en de maatregelen ten gunste van de ondernemingen, de sectorale centra en de academische centra versterken;
2. In een logica van open innovatie, een middelpuntzoekende dynamiek opbouwen die eigen is aan Brussel, met name door de doeltreffendheid van de waardeketen die leidt tot het scheppen van werkgelegenheid te versterken, en gewestelijke, pluridisciplinaire strategische programma's tot stand te brengen, waarbij meerdere actoren betrokken zijn en die toegespitst zijn op de gewestelijke problematieken, en waarvan de resultaten kunnen worden teruggewonnen in en voor Brussel;
3. Zichzelf voorzien van de financiële en personele middelen die nodig zijn om de gestelde ambities te behalen.

De RWB staat ter beschikking van de regering om de actoren van onderzoek en innovatie te mobiliseren en haar te helpen een ambitieus project op poten te zetten dat wordt samengevat in Brussel, Hoofdstad van Kennis.

*
* *

1. INLEIDING

In het licht van de economische en sociale uitdagingen zou de eerste prioriteit van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest meer dan ooit moeten liggen bij het zuivere creëren van banen. In een tijdperk van kenniseconomie, open innovatie en gezien het uitzonderlijke wetenschappelijke potentieel van het Gewest, zou het goed zijn dat een ambitieus beleid betreffende onderzoek en innovatie bovenaan de gewestelijke prioriteitenlijst stond. Naast het feit dat investeringen in onderzoek voor het leeuwendeel bestaan uit personele middelen en dus arbeidsplaatsen¹, produceert onderzoek immers kennis. Dankzij de innovatiestrategieën en het ondernemerschap vertalen deze zich in nieuwe activiteiten die toegevoegde waarde creëren. Per slot van rekening krijgt deze laatste concreet vorm door heel wat rechtstreekse en onrechtstreekse arbeidsplaatsen. Met andere woorden, zorgen voor een stevige en goed werkende keten van onderzoek en innovatie is een krachtige motor om arbeidsplaatsen te creëren in Brussel.

Vaak wordt de rol van onderzoek herleid tot de voorbereiding van de activiteiten van morgen. Dat is uiteraard een essentiële dimensie, maar er is zoveel meer. Enerzijds vormt de productie van kennis immers onmiddellijk de grondstof van de diensteneconomie die Brussel kenmerkt. Het is dus van cruciaal belang dat ze overvloedig aanwezig is. Anderzijds kan de mobilisatie van de bekwaamheden die beschikbaar zijn op het gewestelijke grondgebied, mee de uitdagingen van een stadsgewest in de verf zetten en aldus dienen als hefboom voor strategische projecten die bijdragen aan het verbeteren van de levenskwaliteit van alle Brusselaars.

De Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest vindt het zijn plicht de politieke beleidsmakers bewust te maken, ten eerste van het cruciale belang van een voluntaristisch beleid op het stuk van onderzoek en innovatie, en ten tweede van de omvang van de impact van een dergelijk beleid voor het Gewest. De Raad betreurt ten zeerste het geringe belang dat in de huidige regeerakkoorden² aan deze materie wordt gehecht en wenst daarom een ambitieus project voor te stellen bedoeld om van Brussel de 'Hoofdstad van Kennis' te maken, ten gunste van alle Brusselaars. Hij is eveneens van mening dat het Gewest de unieke kans moet aangrijpen die het Europese voorzitterschap van de Raad Onderzoek in 2010 biedt om de doeltreffendheid van zijn steun aan onderzoek en innovatie te verbeteren, zowel op gewestelijk niveau als op het niveau van de samenwerking tussen de verschillende actoren.

DE RAAD VOOR HET WETENSCHAPSBELEID VAN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

De Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (afgekort: RWB^{BHG} of, eenvoudiger, RWB) werd in februari 2000 opgericht bij ordonnantie. Wat de Raad zo speciaal maakt, is dat zijn leden voor de ene helft afkomstig zijn van de academische wereld en voor de andere helft bestaan uit werkgevers en werknemers. Er zitten ook vertegenwoordigers van de regering en deskundigen in.

De RWB speelt geen enkele operationele rol, heeft geen politieke agenda en de leden ervan worden niet betaald. Hij wordt gedefinieerd als een orgaan waar strategisch, onafhankelijk en vrij wordt nagedacht, en waar de stuwende krachten achter het Gewest een stem krijgen. De activiteiten van de Raad krijgen vooral tastbaar vorm in zijn adviezen of aanbevelingen over alle kwesties in verband met onderzoek en innovatie in Brussel. Hij beantwoordt regelmatig vragen van de Regering en geeft eveneens advies rond initiatieven (waaronder dit).

De activiteiten van de RWB, die het resultaat is van een gewestelijke wens, kunnen worden onderverdeeld in drie groepen:

1. De gewestelijke instellingen adviseren bij het nemen van strategische beslissingen
2. De Regering helpen bij het uitdenken van maatregelen die een antwoord bieden op de

¹ Alleen al de initiatieven die rechtstreeks worden ondersteund door de formules voor financiering van het IWOIB zijn goed voor meer dan 400 wetenschappelijke arbeidsplaatsen.

² In 2004 had de Raad voor het Wetenschapsbeleid reeds uiting gegeven aan zijn ongenoegen over dit geringe belang dat aan onderzoek en innovatie werd toegekend.

- bekommernissen van de actoren van morgen
3. De doeltreffendheid van het gewestelijke beleid evalueren.

2. EEN SPECIFIEK EN CONTRASTRIJK GEWESTELIJK BELEID

Brussel beschikt over een uitzonderlijk potentieel.

Meer dan andere gewesten in Europa heeft Brussel alles om 'het' gewest van kennis te zijn. De stad beschikt op haar grondgebied immers over een uitzonderlijke dichtheid van eersteklas actoren. Samen vormen zij een ecosysteem met een vitaliteit die hen door velen wordt benijd. Zonder in detail te treden kan Brussel effectief rekenen op:

- Een belangrijke concentratie van ondernemingen in de sectoren van de informatie- en communicatietechnologieën (ICT) en de levenswetenschappen, die goed zijn voor respectievelijk 29.000 en 5.000 arbeidsplaatsen, m.a.w. in totaal 10% van de werkgelegenheid in de privé-sector in Brussel;
- Uitstekende hogeronderwijsinstellingen (waaronder twee volwaardige universiteiten, verscheidene faculteiten van andere universiteiten en vele hogescholen) met een zeer groot aantal onderzoekslaboratoria. Over het algemeen worden de academische centra van Brussel gekenmerkt door een hoge output op het stuk van wetenschappelijke publicaties en door integratie in de gewestoverschrijdende en Europese netwerken;
- Talrijke ziekenhuiscentra, waaronder drie academische ziekenhuizen;
- Verschillende sectorale centra die de ondernemingen ondersteunen waaronder Sirris (software engineering en ICT), het WTCB (ecologisch bouwen), Brufotec (voedingsmiddelenindustrie) of nog Tecnolec (elektrotechniek en hernieuwbaar energie);
- Een massale aanwezigheid van studenten in het hoger onderwijs. Brussel is de grootste studentenstad van het land!
- Het geborrel van dit ecosysteem wordt bovendien nog versterkt door een grote nabijheidsfactor en een zeer gemakkelijke dialoog tussen deze actoren.

De kenniseconomie vormt een unieke kans voor Brussel.

DE KENNISECONOMIE

De ontwikkeling van de kennismaatschappij past binnen een verregaande evolutie van de productiefactoren van de wereldeconomie. Terwijl in het verleden arbeid en kapitaal de enige productiefactoren waren, wordt vandaag erkend dat kennis een derde essentiële pijler vormt, vooral voor de westerse economieën. De economische, sociale en milieuontwikkeling heeft innovatie dus broodnodig, en daarom moet er nieuwe kennis worden gecreëerd binnen een veelheid aan actoren: centra voor academisch onderzoek en onderzoek binnen de onderneming, centra voor collectief onderzoek, hoger onderwijs, creatieve activiteiten en andere think tanks.

Brussel is een stadsgewest dat gekenmerkt wordt door zijn grote bedrijvigheid van kennisintensieve diensten. De kenniseconomie biedt dus een fantastische kans voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest omdat zij over belangrijke troeven beschikt in verscheidene sleutelsectoren, en deze ontwikkelen zich gemakkelijk in een stedelijk milieu. Het dient eveneens benadrukt dat de productie van kennis een activiteit op zich is voor Brussel. De rechtstreekse en onrechtstreekse weerslag van de onderzoeks- en onderwijsactiviteiten is aanzienlijk. Niet overtuigd? Stelt u dan even voor wat Brussel zou zijn zonder 'zijn' universiteiten en academische ziekenhuizen, of kijk naar de voorbeeldige ontwikkeling van Louvain-la-Neuve of Leuven.

De geleidelijke structurering van het gewestelijke beleid.

Het beleid betreffende steun aan onderzoek en innovatie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft geleidelijk aan meer structuur gekregen, maar er is nog werk aan de winkel. De opeenvolgende

gewestregeringen hebben aldus een gamma initiatieven ontwikkeld die in grote lijnen vergelijkbaar zijn met die van de andere gewesten³.

Deze dynamiek ging niettemin gepaard met een vermenigvuldiging van het aantal acties en actoren, terwijl de beperkte omvang van het gewest eerder pleit voor een meer geconcentreerde en gecentraliseerde benadering. De vraag van de kritieke omvang van de gelanceerde acties moet minstens worden gesteld, vooral door vergelijking met de soms groots opgezette initiatieven van de buurgewesten.

Opmerking: De zwakte van het gewestelijk statistisch hulpmiddel

Tot nog toe heeft het Brussels Hoofdstedelijk Gewest geen specifieke structuur op poten gezet om statistische gegevens over onderzoek en innovatie te produceren en te verwerken. De gewestelijke autoriteiten in het algemeen, en de RWB in het bijzonder beschikken dus over weinig objectieve gegevens om het beleid op het gebied van onderzoek en innovatie te definiëren, uit te voeren en te evalueren. De meerderheid van de beschikbare gegevens is afkomstig van vergelijkingen tussen gewesten of gemeenschappen, en zelfs van Europese studies waarin het gewestelijke fenomeen onvolledig aan bod komt.

De waardeketen van de innovatie functioneert nog steeds niet voldoende in Brussel.

Ondanks zijn troeven ontsnapt Brussel niet aan de Europese paradox die kan worden samengevat als een sterke capaciteit inzake de productie van kennis, maar een veel te zwakke sociaal-economische weerslag door een gebrek aan capaciteit om deze kennis over te dragen. Globaal gezien komen uit de Europese onderzoekscentra niet genoeg activiteiten voort en creëren zij te weinig ondernemingen; een hemelsbreed verschil met de VS en Japan. In Brussel is dat verschijnsel nog uitgesprokener. Terwijl er in Vlaanderen en Wallonië in ondernemingen twee vorsers zijn voor één academicus (die voornamelijk wordt gefinancierd via de gemeenschappen), is dat in Brussel precies omgekeerd. Met andere woorden, Brussel kan maar weinig vruchten plukken van de kennis die het produceert en moet ervoor zorgen dat het kennis produceert die beter aansluit bij haar sociaal-economisch weefsel.

Het Gewest moet meer samenwerken met andere machtsniveaus.

Gezien de beperkingen van de gewestelijke bevoegdheden en de omvang van zijn grondgebied zou het gewestelijke beleid opener moeten zijn dan dat van zijn burens. Wij stellen vast dat het Gewest, ondanks zijn centrale positie en verscheidene pogingen, geen gestructureerde samenwerkingen heeft ontwikkeld met de Gewesten en Gemeenschappen, zowel op het niveau van het leiden van onderzoeksprojecten als op het niveau van het valorisatieproces.

Nog onvoldoende financiële middelen.

Hoewel er de laatste jaren vooruitgang is geboekt, moeten wij vaststellen dat het relatieve gewicht van de kredieten die worden voorbehouden aan onderzoek en innovatie kleiner is dan in de buurgewesten, en dat ook de groei van de Brusselse enveloppe zwakker is. Tegen een achtergrond van een toenemende concurrentie tussen de gewesten en bij gebrek aan een ad-hoc samenwerking wordt de situatie nijpend.

En dat is ze nog wel op twee manieren. Door de financiële crisis en de herstructureringen die daaruit voortvloeien op het stuk van financiële middelen, zowel van de overheid als van de privé-sector, kunnen sommige actoren immers geneigd zijn de investeringen in O&O en onderwijs uit te stellen of gevoelig te verminderen. Met de achteruitgang lijkt het erop dat dergelijke beslissingen een vernietigend effect zouden kunnen hebben op het stuk van kapitaal en knowhow. Dat zou zwaar wegen op de perspectieven inzake groei en werkgelegenheid in Europa op middellange en lange termijn.

³ Verwijzing naar de Capron-studie

De Europese opportuniteit en het vooruitzicht van het Voorzitterschap van de Raad Onderzoek in 2010.

We borduren nog even verder op het vorige punt. Het gewestelijke beleid betreffende onderzoek en innovatie haalt niet genoeg profijt uit de nabijheid van de Europese instellingen en uit zijn aantrekkingskracht als internationale hoofdstad. Tijdens het volgende voorzitterschap van de EU in 2010 zal het Brussels Hoofdstedelijk Gewest het voorzitterschap van de Raad Onderzoek op zich nemen. Dit is een unieke kans om banden te smeden, bruggen te slaan en het grote publiek vertrouwd te maken met alles wat te maken heeft met onderzoek en innovatie.

Bovendien is de koppeling met de ontwikkeling van economie en kennis overduidelijk: één van de doelstellingen van het Europese beleid ('Lissabonstrategie') is immers van Europa 'tegen 2010 de meest concurrentieel en dynamische kenniseconomie ter wereld te maken, die een duurzame economische groei teweeg kan brengen, samen met een kwantitatieve en kwalitatieve verbetering van de werkgelegenheid en een grotere sociale cohesie'. Deze dynamiek wordt nog sterker en alle machtsniveaus worden opgeroepen eraan deel te nemen. Eén van de taken van het Brusselse voorzitterschap zou trouwens kunnen zijn het actualiseren van deze belangrijke as van het economisch en ontwikkelingsbeleid van de Europese Unie.

De internationale dimensie en onderzoek versterken elkaar wederzijds

Als internationale stad en hoofdstad van de EU beschikt Brussel over een pak niet te verwaarlozen troeven om Europese of internationale investeerders en vorsers aan te trekken tot de high-techsector. Vandaag reeds richten steeds meer niet-Belgische ondernemingen technologiebedrijven op in Brussel. In dezelfde logica maken talrijke onderzoeksteams, zowel universitair als privé, deel uit van internationale netwerken.

De huidige benadering van steun aan onderzoek houdt onvoldoende rekening met nieuwe benaderingen gebaseerd op open innovatie.

Last but not least is het volgens de RWB onontbeerlijk de nadruk te leggen op het verschijnsel van open innovatie die de tenuitvoerlegging van het onderzoeksbeleid en de valorisatie ervan, zowel plaatselijk als internationaal, grondig wijzigt.

Open innovatie

Jarenlang was het innovatiebeleid van elke organisatie gericht op de eigen interne middelen en trachtte het een volledige waardeketen te ontwikkelen die leidde van onderzoek tot de totstandbrenging van nieuwe economische activiteiten. Deze benadering wordt vandaag 'gesloten' genoemd, omdat zij het gebruik van de geproduceerde kennis beperkt binnen een entiteit en weinig of geen gebruik maakt van externe kennis. De zogenaamde 'open' innovatie is opgekomen met de groei van het aantal kennisbronnen, hun toegenomen specialisatie, hun grotere geografische verspreiding, het steeds meer multidisciplinaire karakter van het onderzoek en de steeds snellere verspreiding ervan. In deze context moeten alle actoren van onderzoek en innovatie zich meer openstellen en samenwerken in een logica die iedereen ten goede komt. Aldus wordt het een courante praktijk om intellectuele eigendomsrechten te delen, na te denken over de valorisatie van het onderzoek, zowel intern als extern, met name door de oprichting van gezamenlijke bedrijven of spin-offs en vooral het samen creëren van nieuwe producten of diensten tussen meerdere bestaande partners (ondernemingen, universiteiten, collectieve centra, ...).

Heel wat opvallende eigenschappen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, zoals de rijkdom van zijn wetenschappelijk weefsel, de nabijheid van de actoren, de openheid van zijn economie, zijn kapitaalspositie en internationale uitstraling, bestemmen het voor om een leider te zijn op het vlak van open innovatie. Toch zijn de publieke inrichtingen voor steun aan innovatie van het Gewest nog steeds grotendeels verankerd in de traditionele benadering en moeten zij worden aangepast aan dit nieuwe paradigma. In de andere gewesten is de situatie hetzelfde.

3. DRIE PRIORITEITEN VOOR ONDERZOEK EN INNOVATIE

Rekening houdende met de specifieke eigenschappen van het Gewest is de RWB van mening dat het gewestelijke beleid betreffende onderzoek en innovatie geen 'copy-paste' mag zijn van het beleid in de naburige gewesten. Tegen de achtergrond van de concurrentie tussen de gewesten geeft de RWB de voorkeur aan een benadering die tegelijk gericht en opener is.

PRIORITEIT NR. 1: DE INSPANNINGEN TOT STRUCTURERING VAN DE STEUN AAN ONDERZOEK EN INNOVATIE VERSTERKEN

De RWB moedigt het Gewest aan om de structurering van zijn beleid betreffende onderzoek en innovatie verder te zetten rond eenvoudige en transparante financieringsformules, die aangepast zijn aan de behoefte van elk soort actoren, d.w.z.:

1. een gamma rechtstreekse steun aan innoverende ondernemingen met bijzondere aandacht voor de KMO's,
2. rechtstreekse steun aan de sectorale centra,
3. diverse universitaire beurzen zoals *Spin-off in Brussels, Brains Back to Brussels, Prospective Research for Brussels*,
4. gewestelijke impulsprogramma's in de prioritaire sectoren van de ICT, de levenswetenschappen en het leefmilieu⁴.

Op dezelfde wijze geeft de RWB de voorkeur aan het behoud van de gewestelijke steun aan de ondersteuningsinitiatieven zoals de incubators en de universitaire interfaces⁵.

PRIORITEIT 2: IN EEN LOGICA VAN OPEN INNOVATIE, BOUWEN AAN EEN NIEUWE DYNAMIEK DIE EIGEN IS VOOR BRUSSEL

De RWB stelt voor de gewestelijke actoren te mobiliseren rond nieuwe maatregelen die de impact in en voor Brussel maximaal opvoeren. Deze dynamiek zou uit vier hoofdlijnen moeten bestaan.

Hoofdpijn 1: Versterken van de maaswijdte van de waardeketen.

Voor de RWB houdt de optimalisering van de impact in Brussel de perfecte beheersing van de waardeketen in. Om deze uitdaging in de verf te zetten, naast het behoud van de bestaande initiatieven in het algemeen en de specifieke initiatieven voor de KMO's in het bijzonder, onderstreept de RWB de noodzaak om:

1. Een beleid te ontwikkelen voor de jongeren en een gelijke toegang tot kennis voor alle Brusselaars. Daarbij hoort ook jonge mensen warm maken voor wetenschappen en voor een wetenschappelijke carrière;
2. Bewustmaking voor en opleiding in ondernemerschap en innovatie te bevorderen, zaken die in alle soorten organisaties onontbeerlijk zijn om kennis om te zetten in nieuwe activiteiten.

Om dat te doen stelt de RWB voor:

- de initiatieven ter begeleiding van de ontwikkeling van een innovatiestrategie in de KMO's te versterken,
 - een systeem van innovatiecheques te ontwikkelen,
 - financiële voordelen te verlenen aan de incubatie-initiatieven binnen de bestaande ondernemingen en de tenuitvoerlegging van een ambitieus spin-outbeleid ervan ondersteunen.
3. Zeer specifieke aandacht te besteden aan de totstandbrenging van innoverende activiteiten met hoge groeiwaarden en een sterk groeipotentieel die goed aangepast zijn aan de

⁴ Op het vlak van leefmilieu herhaalt de RWB zijn advies nr. 24 betreffende de opstelling van een lastenboek voor een studie bedoeld om het onderzoekspotentieel van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op het gebied van leefmilieu te identificeren.

⁵ Zie advies nr. 28 van de RWB over de oprichting van ondernemingen van technologische aard en de coördinatie van de incubators.

economie van een stedelijk grondgebied. De incubators zouden hier een belangrijke rol moeten spelen en de verbinding moeten vormen met de andere actoren van de gewestelijke ontwikkeling.

4. Een risicokapitaalfonds opzetten bestemd voor groeiende ondernemingen.

Hoofdlijn 2: Samenwerking op gewestelijk, nationaal en internationaal niveau aanmoedigen.

De RWB geeft de voorkeur aan initiatieven om:

1. De bruggen tussen de academische wereld en de ondernemingswereld te vermenigvuldigen. Zo heeft de RWB al voorgesteld het schrijven van doctoraatsthesisen in ondernemingen te ondersteunen⁶.
2. Dynamiek te geven aan de samenwerkingen met de andere machtsniveaus in België. Op dit vlak acht de RWB het mogelijk en wenselijk 'win-win'-samenwerkingen te ontwikkelen, inclusief het eenvormig maken van procedures, de vereenvoudiging van de samenwerkingsmechanismen tussen actoren van verschillende gewesten, de invoering van steeds meer flexibiliteit op het niveau van de lokalisaties van industriële opwaardering, ...
3. Een meer voluntaristische Brusselse aanwezigheid in de grote Europese projecten en netwerken uit te bouwen;
4. Samenwerkingen met andere stadsgewesten tot stand te brengen die mogelijk mee gefinancierd worden door de Europese Unie. De Raad nodigt het Gewest eveneens uit om zijn betrekkingen met de Europese Unie, en in het bijzonder met het DG Onderzoek en het DG Ondernemingen van de Europese Commissie, te onderhouden en te intensifiëren. Hiertoe geeft hij de voorkeur aan een intensere en beter georganiseerde samenwerking met de regering, het IWOIB, het BAO, RIB, de sectorale centra en de academische interfaces.
5. De samenwerking tussen de RWB en de Economische en Sociale Raad van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te versterken en werkrelaties uit te bouwen met andere Raden voor wetenschapsbeleid in België en in het buitenland.

Hoofdlijn 3: Het internationale imago van het onderzoek in Brussel verzorgen en zijn voordeel doen met het Belgische voorzitterschap van de EU in 2010.

Het wetenschappelijke imago en de aantrekkingskracht van Brussel voor de kenniswerkers moeten meer aandacht krijgen. De marketing moet intenser zijn en het Gewest moet meer betrokken zijn bij de Europese initiatieven. Tijdens het volgende voorzitterschap van de Raad Onderzoek van de EU zal een groot deel van de wetenschappelijke gemeenschap zijn aandacht op ons gewest richten. Deze kans moeten we absoluut grijpen en het staat vast dat de boodschap veel sterker en geloofwaardiger zal zijn als het Gewest zich resoluut inzet voor een ambitieus beleid van onderzoek en innovatie.

Hoofdlijn 4: Nieuwe strategische programma's creëren die gewestelijke problemen aanpakken.

Er moeten echte strategische platforms voor multidisciplinair onderzoek worden ontwikkeld, waarbij academische, particuliere en institutionele actoren betrokken zijn in een geest van open innovatie en waarvan de resultaten door een geheel van sociaal-economische actoren zullen kunnen worden teruggewonnen in een diensteneconomie zoals die van Brussel.

Dergelijke projecten zouden meer bepaald:

1. erop toezien dat er in Brussel multidisciplinaire bekwaamheidspolen met een internationale uitstraling worden ontwikkeld;
2. ontstaan op transdisciplinaire gebieden bijvoorbeeld de meertaligheid en de duurzame stadsontwikkeling;

⁶ Op dit vlak wenst de RWB dat er een positief gevolg wordt gegeven aan zijn advies nr. 25 betreffende een nieuw programma 'Prigogine', dat ondernemingen in staat moet stellen een beroep te doen op een vorser om hun technologisch potentieel te versterken en doctoraatsstudenten de kans moet geven hun thesis in een industrieel milieu te realiseren.

3. zich baseren op de knowhow van de gewestelijke actoren, zowel privé als openbaar, met name die welke werden ontwikkeld in de prioritaire sectoren die door het gewest gekozen zijn;
4. deze actoren in staat stellen erkende bekwaamheden op internationaal vlak te ontwikkelen en zich te positioneren in transnationale netwerken;
5. bijdragen aan het bevorderen van het unieke karakter van Brussel als kosmopolitische omgeving om te experimenteren met en verbeteringen aan te brengen aan nieuwe technologieën of diensten.
6. een gedeelte voor de menswetenschappen omvatten, die zeer sterk aanwezig en kwalitatief hoogstaand zijn in Brussel maar wereldwijd weinig worden ondersteund⁷ ;
7. de ontwikkeling van onderzoeksinfrastructuren kunnen omvatten, daar deze een bepaalde aantrekkingskracht bezitten en de neiging hebben de teams die er gebruik van maken, een vaste plek te geven;
8. een gedeelte moet omvatten dat een betere zichtbaarheid moet verzekeren, vooral voor het grote publiek, en een betere communicatie op het stuk van wetenschapsbeleid.

De RWB staat ter beschikking van de regering om de uitvoeringsmodaliteiten en de thematieken die voor dergelijke programma's in aanmerking moeten worden genomen, beter te bestuderen.

PRIORITEIT NR. 3: ZICHELVE VOORZIEN VAN DE FINANCIËLE EN PERSONELE MIDDELEN

De tenuitvoerlegging van de twee eerste prioriteiten moet uiteraard vergezeld gaan van een aanpassing van de financiële en menselijke middelen. Hiervoor zijn enkele zaken nodig:

1. Een verhoging van het budget voor onderzoek en innovatie. De politieke ambitie impliceert meer investeringen ter ondersteuning van onderzoek en innovatie. Bij ontbreken daarvan zal de concurrentiepositie van het Gewest geleidelijk aan verslechteren ten gunste van de buurgewesten, die met elkaar wedijveren in het nemen van initiatieven en geleidelijk aan de privé-onderzoekscentra aantrekken. Uiteraard plukken ze de positieve effecten daarvan voor de plaatselijke economie.
2. Een doeltreffende, sterke en nauwgezette administratie. De RWB verheugt zich over het werk dat tot nog toe werd verzet door het huidige team van het IWOIB, maar nodigt de toekomstige regering uit om:
 - De directeurs van het IWOIB snel aan te stellen;
 - Te streven naar de rekrutering van medewerkers binnen het IWOIB omdat het huidige kader moet worden aangepast aan de ambities van het Gewest;
 - Aan het IWOIB de coördinatie van de initiatieven in verband met onderzoek en innovatie toe te vertrouwen;
 - De opdracht van follow-up en evaluatie van de projecten en programma's gefinancierd door het IWOIB te versterken. Het betreft onder meer:
 - het definiëren van duidelijke resultaatsindicatoren voor de begeleidings- en ondersteuningsstructuren die door het gewest worden onderhouden,
 - het ontwikkelen van een overzicht van de innovatie in Brussel, waarin de onrechtstreekse effecten van het wetenschapsbeleid worden opgenomen.
 - Aan de RWB een jaarlijks advies te vragen over de evolutie van het gewestelijke beleid na de bevoegde minister(s) en de verantwoordelijke(n) van het IWOIB te hebben gehoord.
3. Een versterking van de werkingsmiddelen van de RWB om de opdrachten die hem worden toevertrouwd, op doeltreffende wijze uit te voeren, vooral om hem te voorzien een studiec capaciteit;

⁷ Daarom werden menswetenschappen onder de vorige legislatuur niet opgenomen in de prioritaire hoofdlijnen van het Gewestelijk Plan voor Innovatie.

4. Een objectieve analyse van de doeltreffendheid en de efficiëntie van de huidige initiatieven en structuren ter ondersteuning van onderzoek en innovatie. Het gaat onder andere om het identificeren van de mogelijkheden tot integratie en vereenvoudiging. Op dit niveau is een goede samenwerking tussen de bevoegdheden onderzoek, economie, zelfs werkgelegenheid en imago van Brussel, onontbeerlijk.

4. BESLUIT

'Brussel, Hoofdstad van Kennis', dat de troeven van het Gewest te gelde maakt, is een realistisch concept dat sterk zal bijdragen aan het creëren van arbeidsplaatsen, zowel op korte, middellange als lange termijn. Onderzoek en innovatie zijn immers krachtige vectoren voor het creëren van werkgelegenheid en voor de verbetering van de levenskwaliteit van de Brusselaars.

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is ideaal geplaatst om een beleid te voeren dat tegelijk specifiek en voluntaristisch is. Het impliceert een volgehouden budgettaire inspanning, een sterke structurering en een doeltreffende coördinatie van alle onderdelen van het gewestelijke beleid.

De RWB staat ter beschikking van de regering om de actoren van onderzoek en innovatie te mobiliseren en haar te helpen een ambitieus project op poten te zetten dat wordt samengevat in Brussel, Hoofdstad van Kennis.

*
* *

BIBLIOGRAFIE

- Advies nr. 13 op initiatief van de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest met betrekking tot «De aspecten van het wetenschapsbeleid in het regeerakkoord en de algemene beleidsverklaring van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering».- 21 september 2004.
- Advies nr. 24 op initiatief van de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest over de opstelling van een lastenboek voor een studie die bedoeld is om het onderzoekspotentieel van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op het gebied van milieu te identificeren en te analyseren. - 30 mei 2008.
- Advies nr. 25 op initiatief van de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betreffende een nieuw programma "Prigogine" dat ondernemingen in staat moet stellen een beroep te doen op een vorser om hun technologisch potentieel te versterken en doctoraatsstudenten de kans moet geven hun thesis in een industrieel milieu te realiseren. - 9 december 2008.
- Advies nr. 28 van de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betreffende de oprichting van ondernemingen van technologische aard en de coördinatie van de incubatiestructuren. - 09 december 2008.
- "Brussel, een kennisregio?" - B. Van Camp & O. Witmeur, Brussels studies / Staten-Generaal van Brussel 2009 - Samenvattende nota 12.
- 'Innovatie en O&O in de Belgische gewesten in een Europees perspectief' - J. Fiers - juni 2005 in 'Federaal Planbureau / Economische analyses en vooruitzichten.
- « La politique d'innovation dans une économie de la connaissance » - Chantal Kegels in Reflets et Perspectives de la vie économique, XLVIII, 2009/1, De Boek Université.
- 'OMC Policy Mix Review Report - Country Report Belgium, July 2007' officieel goedgekeurd door de CREST in december 2007.
- "Een Europees economisch herstelplan - Het is nu tijd om actie te ondernemen » Mededeling van de Europese Commissie aan de Europese Raad - COM(2008) 800 / 26.11.2008.